

Вісник Сибірського державного аерокосмічного університету ім. академіка М.Ф. Решетнева. 2006, №3 (10). С. 156–159.

2. Білозерська Л. П. Термінологія та переклад. Навчальний посібник для студентів філологічного напрямку. Вінниця: Нова книга, 2010. 232 с.

3. Канделаки Т. Л. Семантика и вмотивованість термінів. М: Наука, 1977. 167 с.

4. Ісаєва Е. Д. Особливості японської воєнної термінології. Вісник Іркутського державного університету. 2009. № 4. С. 29–34.

5. Нелюбін Л. Л. Воєнний переклад та його особливості: М. : Воєніздат, 1981. 379 с.

Пушик Н.В.,

*старший викладач кафедри перекладу та філології,
ЗВО «Університет Короля Данила»,
м. Івано-Франківськ, Україна*

ТЕХНІКИ ПЕРЕКЛАДУ

Переклад — це складний процес передачі інформації з однієї мови на іншу, це відтворення не слів, а смислів[4, с.257]. У більшості випадків практично неможливо зберегти фонетичну та граматично-синтаксичну мовну форму тексту, а те, що зазвичай передається з однієї мови на іншу, є прагматичним змістом, тобто ми передаємо значення одних понять чи категорій шляхом адаптації до понять чи категорій, які властиві іншій мовній культурі. Перекладач обирає лише один метод для всього тексту, який на його думку є найдоцільнішим в конкретній просторово-часовій ситуації, при цьому існує ряд технік, які можна використовувати для окремих слів і фраз. Ретельно вибираючи правильну техніку, перекладач може передати кожен мовний елемент найбільш точно і влучно. Британський перекладач Д. Беллос вважає, що «перекладачі – творці стандартної форми мови, котрою користуються самі» [6, с.201]. Український перекладознавець Л. Коломієць стверджує, що «жоден переклад не є остаточним» [2, с. 123], тому цілком справедливо можна

створювати нові, значно якісніші переклади, прагнучи якнайточніше передати думку автора. Особливо це стосується непрямих перекладів (перекладів, здійснених через третю мову). Термін «непрямий переклад» (indirect translation) найчастіше, після терміна «повторний переклад» (retranslation), вживається у перекладознавчій літературі для позначення явища перекладу через третю мову. Цьому виду перекладу приділялося та приділяється дуже мало уваги.

Техніки прямого перекладу використовуються, коли поняття та структура мови оригіналу можуть бути використані мовою перекладу. До них відносять запозичення, калькування та дослівний переклад. Мета прямого перекладу – передати значення оригіналу так, щоб читач перекладеного тексту міг зробити ті самі висновки й інтерпретації, що й читач оригіналу.

Запозичення – це процес перенесення слів або виразів з вихідного тексту на цільову мову. Ця техніка часто використовується, коли немає еквіваленту у цільовій мові, таким чином вона може допомогти зберегти культурний контекст вихідного тексту. Якщо запозичений термін ще не увійшов у звичайне вживання, його зазвичай пишуть курсивом. Найчастіше запозичення зустрічаються в сфері реклами, комп’ютерних та інформаційних технологій, економіки, дозвілля та молодіжних субкультур, тощо (приклад: «круасан» (французька), «гамбургер» (німецька), «кімоно» (японська), «хамон» (іспанська) та ін.).

Калькування — це слово або словосполучення, запозичене з однієї мови в іншу шляхом буквального, дослівного перекладу. **Кальки часто зустрічаються в спеціалізованих інтернаціоналізованих галузях** (приклад: ісп.»*aseguramiento de calidad*»— англ.»*quality assurance*», англ. «*хмарочос*» фр. *перекладається як «gratte-ciel»*).

Дослівний переклад. При дослівному перекладі кожне слово перекладається безпосередньо. Цільовий текст має бути ідіоматичним і зберігати той самий порядок слів, значення та стиль, що й вихідний текст. Ця техніка може упустити нюанси оригінального тексту, і можлива у використанні лише з над-

звичайно близькими мовами та культурами (приклад: англ. «я хочу склянку води» перекладається франц. як «Je veux un verre d'eau» чи англ. «I want a glass of water»).

Техніки непрямого перекладу використовуються, коли дві мови та культури знаходяться на значній відстані одна від одної. Непрямий переклад є однією з найменш вивчених сфер перекладознавства. До методів непрямого перекладу відносять транспозицію, модуляцію, еквівалентність, адаптацію, компенсацію, скорочення та розширення.

Транспозиція передбачає перехід від однієї граматичної категорії до іншої, зберігаючи значення. Ця техніка перекладу часто необхідна між мовами з різними граматичними структурами (приклад: «*different economic spheres*» перекладається українською як «різні галузі економіки»).

Модуляція — це заміна слова або словосполучення мови перекладу на слово або словосполучення на мові перекладу, значення яких можна вивести логічним шляхом з початкового значення [5, с.177] (приклад: франц. «*dernier étage*» [буквально; останній етап] будівлі, тоді як англ. буде перекладатися як «верхній поверх»).

Еквівалентність/переформулювання є схожою до модуляції і дозволяє зберегти значення виразу, імені чи прислів'я, знайшовши еквівалент цільової мови. Для створення еквівалентного перекладу «необхідним є урахування змісту та смислу усього тексту оригіналу» [3, с. 110].

Термін «адаптація» також відомий як культурна заміна, під час якої культурні елементи вихідної мови замінюються еквівалентними культурними елементами цільової мови. Цей метод перекладу робить текст доступнішим для розуміння, особливо коли йдеться про одиниці вимірювання. (приклад: *suclisme* (французька) = футбол (Великобританія) = бейсбол (США)).

Компенсація як техніка перекладу компенсує неможливість перекласти нюанс або фразу в одному конкретному місці, виражаючи інформацію в іншому місці документа (приклад: у той час як англійська мова має лише одну форму звертання «ти»,

французька, німецька, іспанська і ін. мови мають дві: неформальну «ти» та формальну «Ви»).

Використовуючи «скорочення», перекладач вирішує видалити будь-які слова з оригінального тексту, які вважаються зайвими на цільовій мові (приклад: франц. «sciences politiques» [буквально; політичні науки] англійською мовою можна передати як «політика»).

Розширення є протилежним до скорочення, передбачає додавання слів для збереження значення. Потреба у використанні розширення може бути пов'язаною з відмінностями в структурі речень, граматиці чи термінології (приклад: зворотне скорочення «політика» англійською буде перекладатися як «sciences politiques» у французькій мові. Оскільки французька мова також використовує гендерні статті, розширення є природним при перекладі з англійської на французьку. «Goods and services of a quality and price to compete with others.» українською звучить як: «Товари та послуги достатньої якості та за конкурентно спроможною ціною» (додавання прикметників).

Отже, переклад — це складний та багатогранний творчий процес, у якому перекладач повинен вивчати оригінал та його контекст, приділяючи особливу увагу історичному моменту, в якому він відбувається, суспільству, в якому він з'являється, біографії автора оригіналу та всім соціально-економічним факторам, що оточують його. Робота перекладача полягає не тільки в тому, щоб забезпечити адекватну передачу змісту. Він повинен бути помірним у використанні різних перекладацьких технік, тому що головними показниками успішної роботи перекладача є адекватність і чітка передача змісту. Правильна техніка буде змінюватися в кожному конкретному випадку, враховуючи тип тексту, цільового читача та кінцеву мету перекладу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця: Нова книга, 2004. 576 с.

2. Коломієць Л.В. До проблематики та змісту курсу “Українська література в англomовних перекладах”. Вісник КНУ ім. Т. Шевченка: Іноземна філологія. 2002. №32-33. С.119-123.
3. Ребрій О. Сучасні концепції творчості у перекладі. Х., 2012. 376 с.
4. Пушик Н.В. Розуміння змісту при усному та письмовому перекладі. Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки: матеріали IV Всеукраїнського науково-практичного симпозиуму, м. Івано-Франківськ, 15 травня 2020 року. Івано-Франківськ: Редакційно-видавничий відділ Університету Короля Данила, 2020. С.256-260.
5. Комиссаров В.Н. Теория перевода (лингвистические аспекты): Учеб. для ин-тов и фак. иностр. яз. М.: Альянс, 2013. 253 с.
6. Bellos D. Is that a Fish in Your Ear? The Amazing Adventure of Translation. London: Penguin Books, 2012. 390 p.
7. Rodríguez Muñoz, Mª Luisa. (2009). Tendencias actuales en la traducción de títulos de obras de arte plástico. Entre Culturas, 1, pp.285-299.

*Репецький С.П.,
доцент кафедри права,
кандидат юридичних наук,
ЗВО «Університет Короля Данила»,
м. Івано-Франківськ, Україна*

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ВТЯГНЕННЯ НЕПОВНОЛІТНІХ У ПРОТИПРАВНУ ДІЯЛЬНІСТЬ В КРИМІНАЛЬНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ ІНОЗЕМНИХ ДЕРЖАВ

Чинний Кримінальний кодекс України містить низку кримінально-правових норм, якими передбачено відповідальність за втягнення неповнолітніх у протиправну діяльність (приміром: ч. 3 ст. 300; ч. 3 та ч. 4 ст. 301⁻¹; ч. 3 та ч. 4 ст. 301⁻²; ч. 3 та ч. 4